

Elektromágneses sugárzások és biológiai rendszerek I.

Hogyan függ hajlékony láncú makromolekulák statisztikus láncvégtávolsága a molekulát felépítő ismétlődő egységek számától?

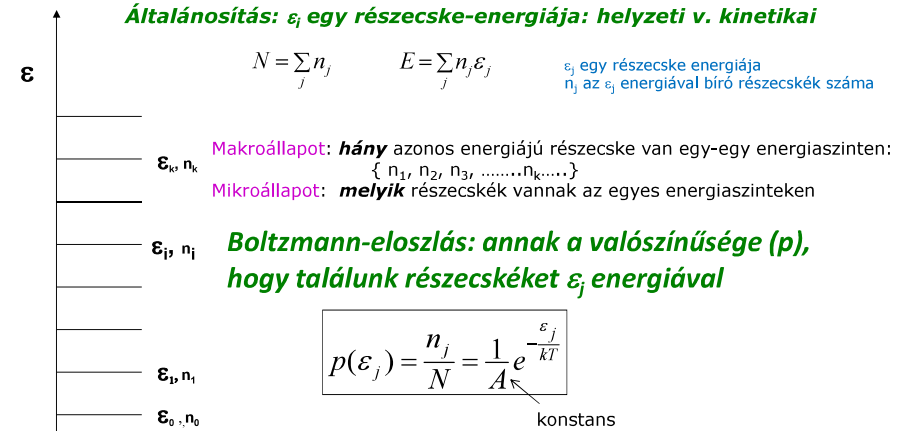
Dr. Fidy Judit
egyetemi tanár
2019 március 27

Több téma tárgyalásánál is szükség lesz a **Boltzmann-eloszlás** ismeretére.

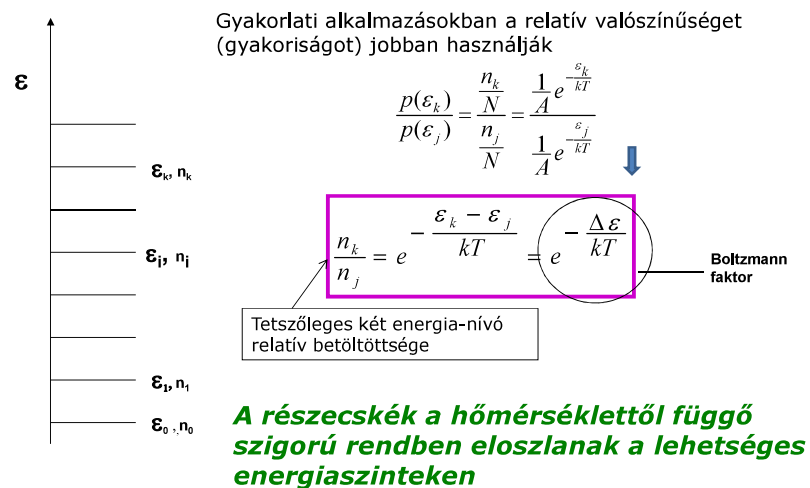
A Boltzmann-féle energia-eloszlás-függvény

N megkülönböztethető, független részecske, környezetével termikus egyensúlyban, nem zero abszolút hőmérsékleten. A rendszer teljes energiája E állandó (termikus egyensúly).

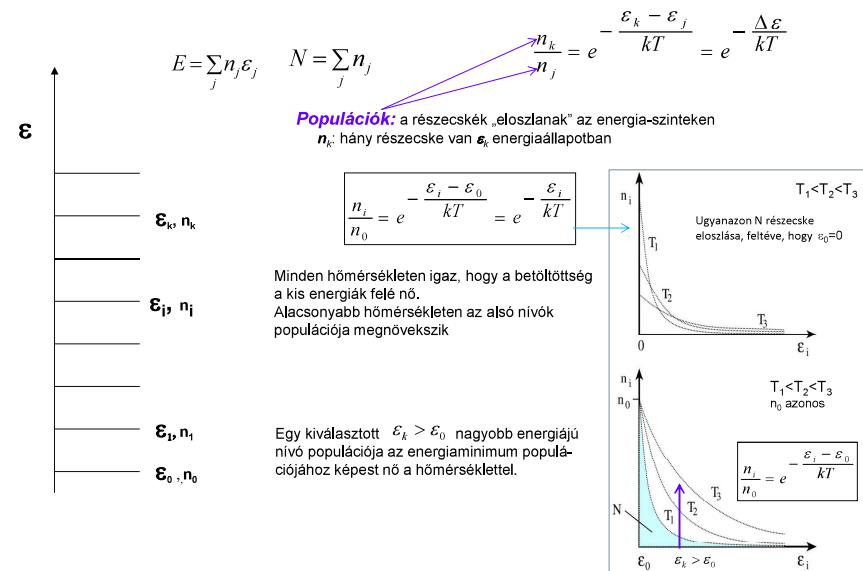
Általánosítás: ε_j egy részecske-energiája: helyzeti v. kinetikai

A Boltzmann-féle energia-eloszlás-függvény

A Boltzmann-eloszlás jelentése

Sugárzások és biológiai rendszerek

Ionizáló és nem-ionizáló sugárzások

Fény (nem ionizáló)

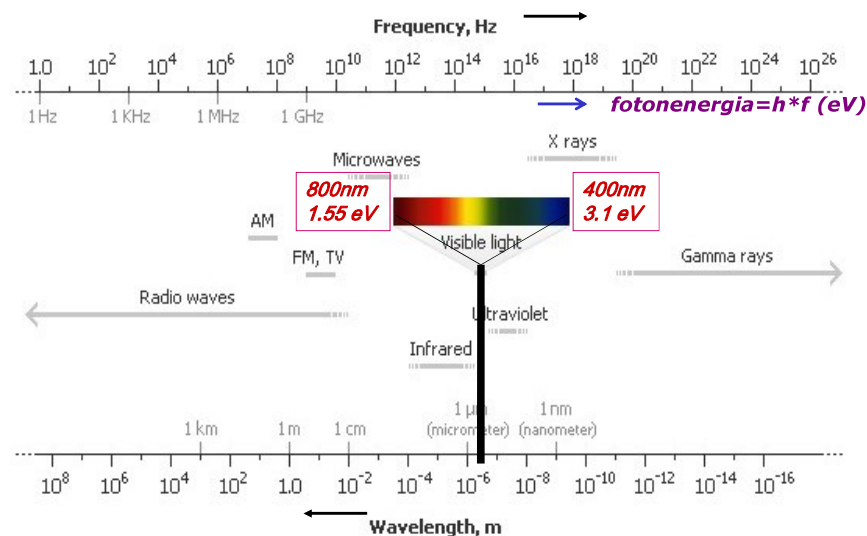
Röntgensugárzás (ionizáló) – diagnosztika és terápia
 Röntgen-cső, szerkezetvizsgálat

Magsugárzások (ionizáló) – diagnosztika és terápia
 γ -sugárzás, részecskesugárzások („Orvosi fizika” MSC)

Fény – Elektromágneses sugárzások

Logaritmikus skála

$10^{-9} \text{ m} = 1 \text{ nanometer}$

emlékeztető

Fotonenergia fogalma:

Planck, Einstein

$$E_{\text{foton}} = h \cdot f$$

h Plack állandó
 $h = 6,6 \times 10^{-34} \text{ Js}$

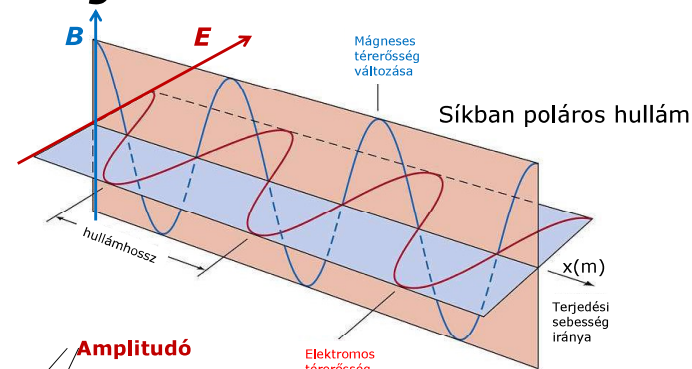
Fotonenergia egysége: elektron-volt, eV

$$1 \text{ eV} = 1,6 \times 10^{-19} \text{ C} \times 1 \text{ V} = 1,6 \times 10^{-19} \text{ Joule}$$

elektron töltése

1 Volt feszültséggel gyorsított elektron energiája

Elektromágneses hullámok - emlékeztető

Amplitudó

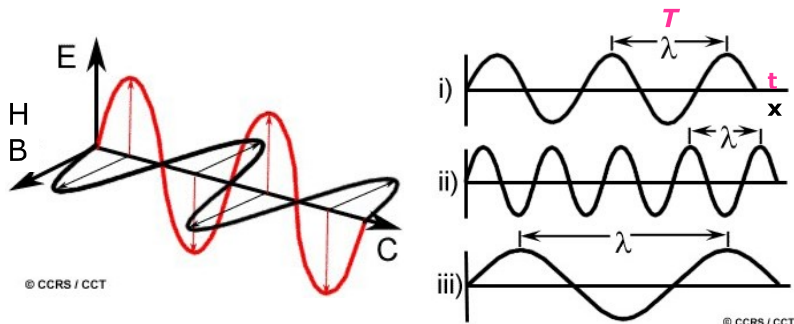
$$E = E_{\text{max}} \cdot \sin \left(2\pi \frac{t}{T} + 2\pi \frac{x}{\lambda} + \Phi \right)$$

$$B = B_{\text{max}} \cdot \sin \left(2\pi \frac{t}{T} + 2\pi \frac{x}{\lambda} + \Phi \right)$$

Fázis

Az elektromos és mágneses térerősség változásnak azonos a fázisa és a periodicitása (T, λ)

EM hullámok fontos tulajdonságai

$$c = \lambda / T, \quad f = 1/T, \quad c = f \cdot \lambda (\text{m/s})$$

$$c = 299,792,458 \text{ m/s vákuumban}$$

$$c = \frac{E}{B}$$

A fény
 természete, fényforrások, anyagi kölcsönhatások

Diagnosztikai és terápiás alkalmazások

A fény terjedésének és anyagi kölcsönhatásainak értelmezéséhez mind a hullám- mind a foton-leírást használjuk

„Kettős természet”

- **hullám**

Huygens elv, diffrakció, **interferencia**

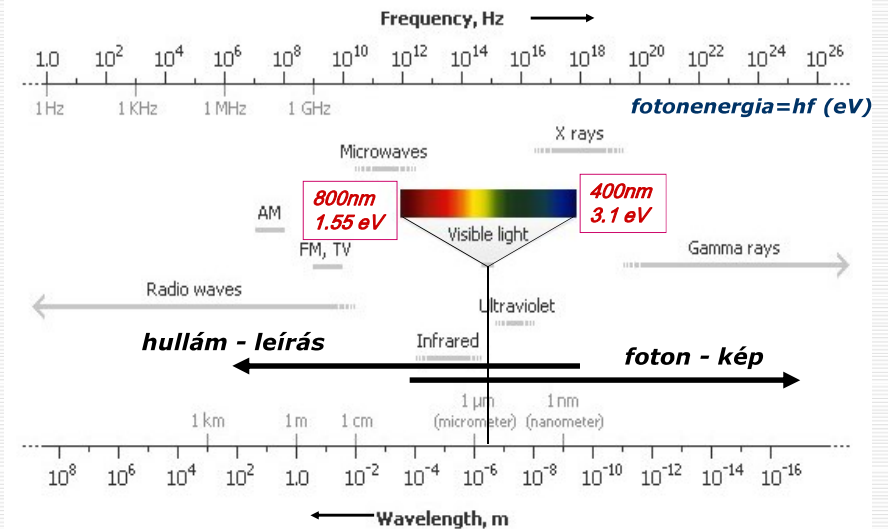
- **részecske: foton** (energia-kvantum)

fotoelektromos hatás

energiaátadás anyagoknak kvantált energiaadagokban
kölcsönhatásokban partnere az elektron

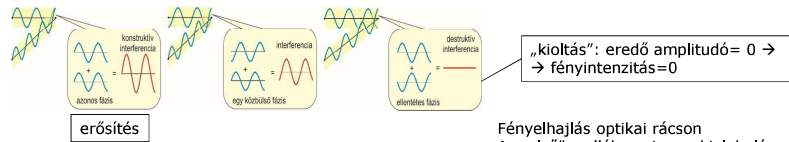
A fény elektromágneses sugárzás

Logaritmikus skála

Fényinterferencia – hullám leírás emlékeztető

Huygens elv – diffrakció – hullámok „szuperpozíciója”
eredő = hullámfüggvények összege

Az erősítés feltétele „d” periodicitású optikai rácson való fényelhajlás esetén α_k irányban

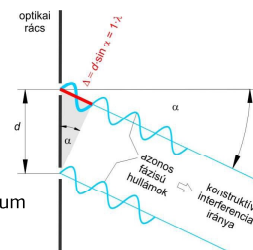
$$\Delta = d \sin \alpha_k = k\lambda$$

$k=0, 1, 2, 3, \dots$

A megvilágítás irányához képest α_k irányokban erősítés
 $\alpha_0=0$ (megvilágítás iránya, $k=0$) → „nullad rendű” főmaximum

Fényintenzitás $J \left[\frac{\text{Joule}}{\text{m}^2 \cdot \text{s}} \right] = J \left[\frac{\text{W}}{\text{m}^2} \right] \approx (\text{Amplitúdó})^2$

Fényelhajlás optikai rácson
Az „első” mellékmaximum kialakulása ($k=1$)

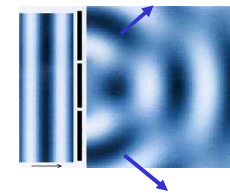

Az első interferencia-kísérlet: 1802,
Young: diffrakció két résen → interferencia

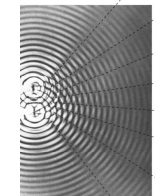

Thomas Young
1773-1829

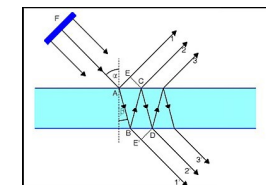
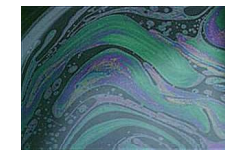
Hasonlóság: két pontforrás
hullámainak interferenciája

Főmaximum=megvilágítási irány

Fényinterferencia olajfolton – egyenlő vastagság megjelenítése

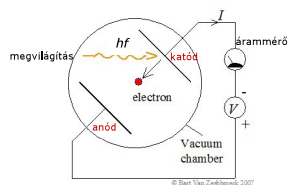

Szemészeti diagnosztika: Optikai Koherencia Tomográfia OCT

A fotoelektrikus hatás - kísérlet

emlékeztető

és Einstein magyarázata a foton-képpel

Kísérleti tapasztalatok:

Wilhelm Hallwachs (1859-1922): UV fény negatív töltéshordozókat váltott ki fémfelületről
Philippe Lenard (1862-1947) : részletes vizsgálatok, tapasztalatok 1902-ben:

- A fény által kiváltott töltéshordozók elektronok, amelyek a megvilágítással egy időben lépnek ki az anód anyagából
- Csak elegendően nagy fény-frekvencia (kis hullámhossz) felett (alatt) van áram
- A fényintenzitás növelésével, azonos frekvenciát tartva, nő az áramerősség
- A kibocsátott elektronok száma/idő (áramerősség) nő a fény-frekvenciával

Magyarázat: Albert Einstein 1905:

A fény energiaátadása, ami elektronokat vált ki a katódból kvantumokban történik egy kvantum ↔ egy elektron
foton

Tömege nincs
Impulzusa (p) van

$$p = \frac{h}{\lambda}$$

$$E_{\text{foton}} = hf$$

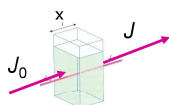
$$hf = W_{\text{el.ion.}} + \frac{1}{2} m_e v_e^2$$

Fényelnyelődés-abszorpció

Fény energiaátadásának feltétele az anyagban való „elnyelődés”

Jelenség: mintán áthaladó fény intenzitása csökken

$$J \left[\frac{\text{energia}}{\text{idő} \cdot \text{felület}} \right] = J \left[\frac{N \cdot (hf)}{\text{idő} \cdot \text{felület}} \right] \quad \text{Fényintenzitás, } N = \text{fotonszám}$$

$$J = J_0 e^{-\mu x}$$

Abszorpció együttható

$J < J_0$: Fotonok „elvesztek” a sugárzásból!

$$A = \lg \frac{J_0}{J} = \lg e \cdot \mu \cdot x = \varepsilon(\lambda) \cdot c \cdot x$$

Abszorbanca v. Optikai densitás (OD)

Moláris koncentráció

Küvetta vastagsága

Moláris extinkció – függ a -fotonenergiától -anyagi minőségtől

Lambert-Beer törvény

híg oldatokban az abszorbanca arányos a koncentrációval → koncentráció-mérés

Fény és anyag kölcsönhatása

Fényszórás
Fényvisszaverődés
Fénytörés

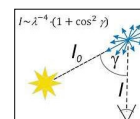
Hullám-kép
Geometriai optika

Fényelnyelődés – abszorpció

↔ Foton-kép

Fényszórás

Rayleigh szórás $d < \lambda$

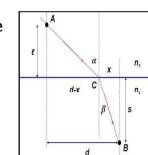
Fény által indukált rezgő dipólok sugárzása

Fényvisszaverődés-fénytörés

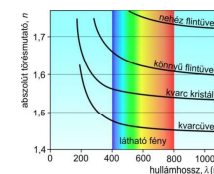
Fermat-elv: legkisebb idő elve

Snelius-Descartes törvény

$$\frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = \frac{n_2}{n_1} = \frac{c_1}{c_2}$$

→ Optikai eszközök

Milyen hullámhosszú sugárzás esetén várható energia-átadás?

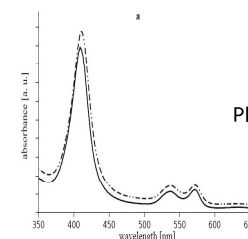
Milyen fény-fotonokat tud „elnyelni” az anyag?

Mérés: optikai abszorpciós spektrum

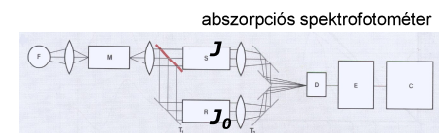
$$A = \lg \frac{J_0}{J}$$

λ

$$\lambda = \frac{c}{f} \rightarrow hf \text{ fotonenergia}$$

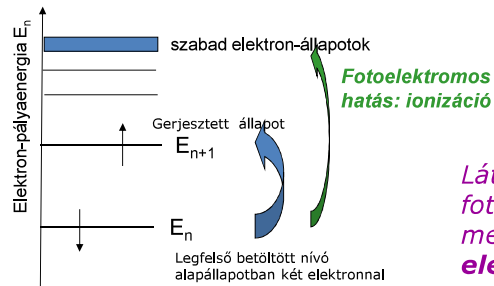
Pl. Hemoglobin oldat abszorpciós spektruma

$$A = \lg \frac{J_0}{J}$$

A fényelnyelés modellje (izolált atomok, molekulák)

Mire használták el a fényfotonok az anyagban?

Látható tartományú fényfotonok elnyelésének vezető mechanizmusa: **elektron-gerjesztés**

Gerjesztés: fény-foton energiája felhasználódik arra, hogy magasabb energiájú kötött állapotba visz át egy alapállapotú elektront

$$E_{n+k} - E_n = h \cdot f = h \cdot \frac{c}{\lambda}$$

A spektrumokban az abszorpciós átmenetek nem egyformán valószínűek. Miért?

Az elektron-átmenetekben a pályák között a kvantumszámok változását **kiválasztási szabályok** kötik meg:

$$\Delta n = \text{bármennyi}, \Delta l = \pm 1, \Delta m = 0 \text{ vagy } \pm 1$$

$$\Delta s = 0$$

az elektron spinállapota nem változhat!

Elnevezések

„S” (szingulett) állapot

Az atom/molekula összes elektronja spinkvantumszámának összege

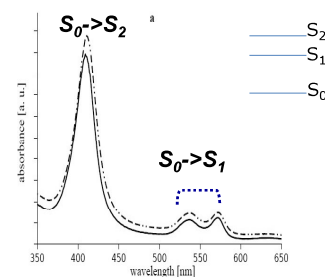
$$\sum_i s_i = 0$$

„T” (triplett) állapot

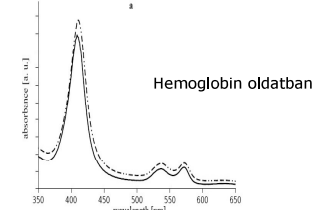
$$\sum_i s_i = 1$$

S₀: a legalacsonyabb energiájú szingulett állapot - alapállapot

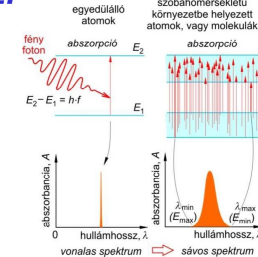
Hemoglobin abszorpciós spektruma

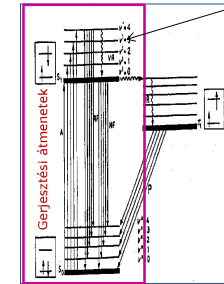
Molekulák oldatainak spektruma nem éles vonalakkól, hanem **széles sávokból** áll. Miért?

2.

1. Az elektron-pályák energiáit a **molekulák** diszkrét **vibrációs** állapotai kis mértékben perturbálják

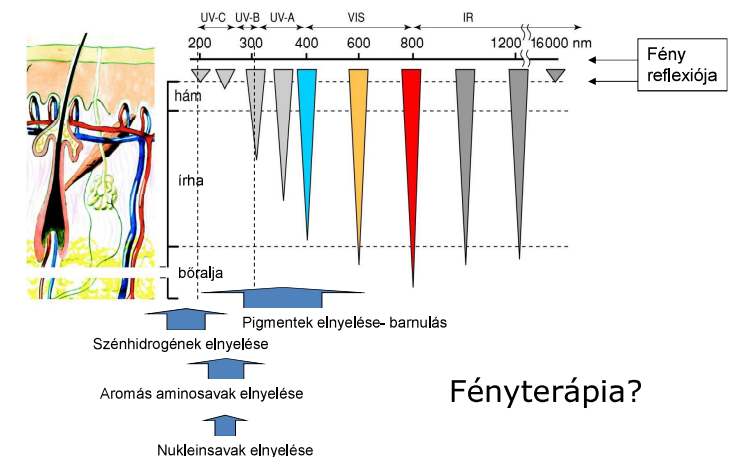

Magyarázat:

1. molekulák elektron-vibrációs átmenetei
2. a környezet sokfélesége -> energiaállapotok variációja
3. T > 0 K (Boltzmann eloszlás)

A fény biológiai hatásai – gyakorlati tapasztalat
Behatolási mélység?

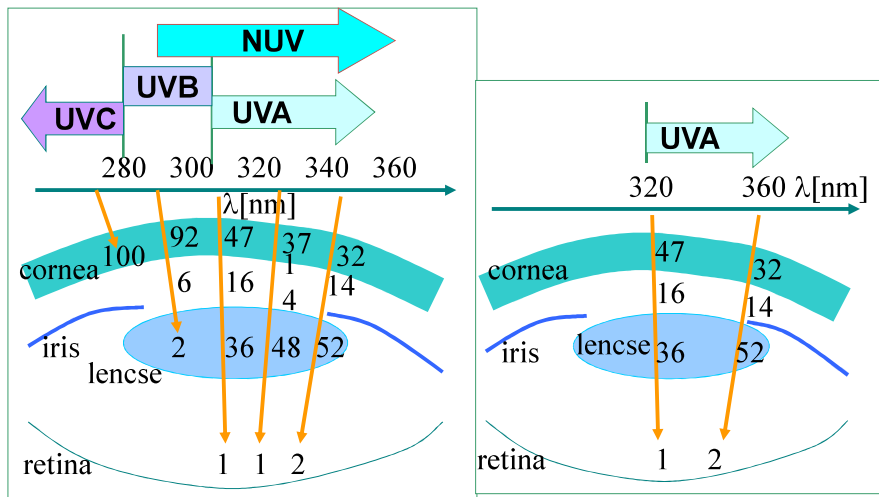
Bőr

Fényterápia?

A fény biológiai hatásai Behatolási mélység?

Szem

Hőmérsékleti sugárzás

Minden test bocsát ki elektromágneses sugárzást mivel az alkotó részecskék vibrációs mozgásai során gyorsuló töltések és rezgő dipólusok keletkeznek, amely jelenségek elektromágneses sugárzás forrásai.

Kirchhoff törvény: a hőmérsékleti sugárzás emisszióképessége és abszorpcióképessége összefügg, hányadosuk minden testnél (i és j) minden λ -án állandó

$$\frac{M_{\lambda,i}}{\alpha_{\lambda,i}} = \frac{M_{\lambda,j}}{\alpha_{\lambda,j}} = \text{const.}$$

$$M_{\lambda} = \frac{\Delta P}{\Delta A} = (J_{\text{emitted}})$$

A teljes térszögben λ hullámhosszon emittált intenzitás

$$\alpha = \frac{E_{\text{abszorbeált}}}{E_{\text{teljesbeeső}}}$$

Abszorpcióképesség

Fény-keltő mechanizmusok és fényforrások

➤ Hőmérsékleti sugárzás

➤ Spontán fotonemisszió gerjesztett elektronállapotból:

Lumineszcencia

➤ Fény-emisszió indukált emisszió révén: **LASER**

➤ (LED : elektronok és lyukak elektromos tér által indukált rekombinációja félvezető diódákban.)

Orvosi alkalmazások

➔ **fény mint fizikai hatás : terápia eszköze**

➔ **fény mint diagnosztikai eszköz**

Abszolút fekete test: minden energiát elnyel

$\alpha = 1$ (maximum) $\Rightarrow$ **M kibocsátott teljesítmény is maximális**

Az emberi test 95% fekete test

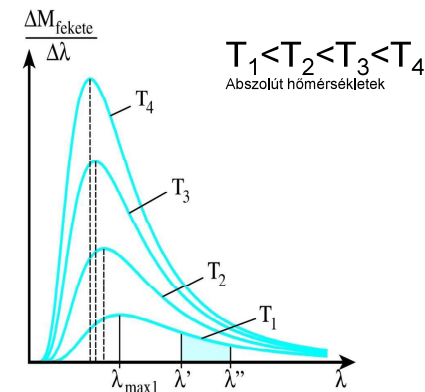
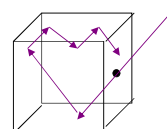
Stefan-Boltzmann törvény:

$$M_{\text{összes}} = \sigma \cdot T^4$$

$$\sigma = 5.7 \cdot 10^{-8} \frac{W}{m^2 \cdot K^4}$$

Wien-féle eltolódási törvény:

$$\lambda_{\text{max}} \cdot T = \text{const}$$

Fekete test: fémdoboz egy kis nyílással.

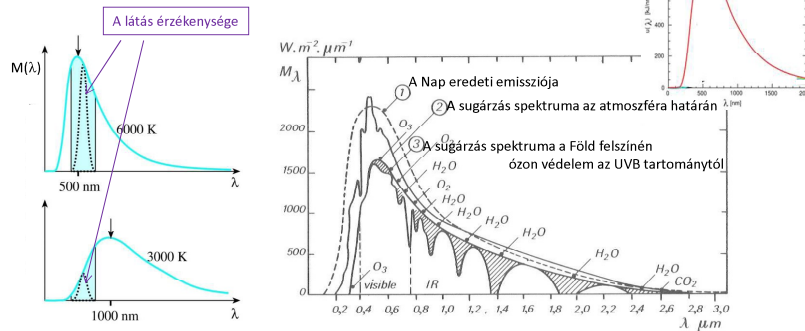
A belépő fénysugár reflexió útján soha nem tud kilépni: „teljesen elnyelődik”

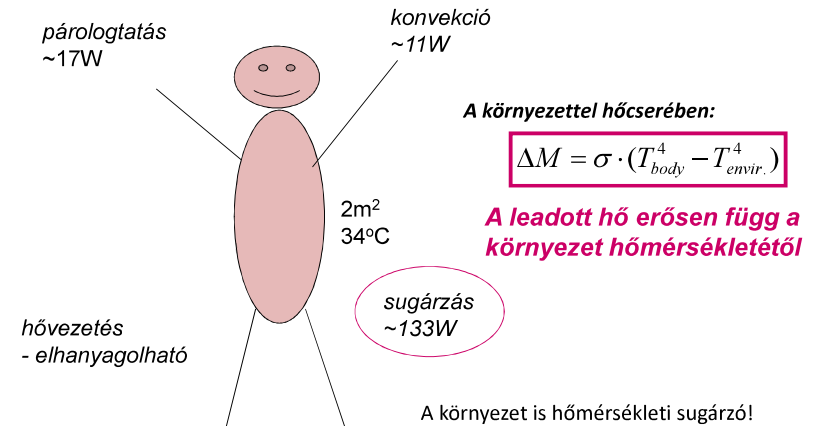
Hőmérsékleti sugárzás a gyakorlatban

1. Fényforrások

- Nap 5500-6000 K es fekete test + ózon védelem (UVB -!)
- izzószálas égők (~3000 K): energia nagy része nem a VIS tartományban halogén gáz-védelem → magasabb hőmérséklet →
→ fényhozam nő

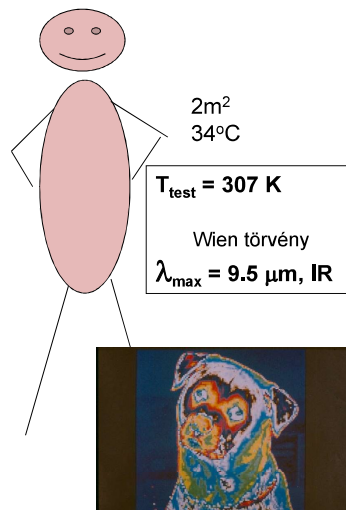

2. Az emberi szervezet hőegyensúlya

3. Diagnosztikai alkalmazások

700 K (430 C) alatt a sugárzás az IR tartományba esik

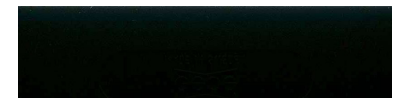
Teletermográfia

Adott felület felett IR kamerával 2D intenzitástérkép felvétele → hőmérsékleti eloszlás → szinkódolt hőmérséklet térkép az adott felületről

Gyulladásos góccok, vérellátási változások, anyagcserezavarok tumoros szövetekben ....
→ hőmérsékletváltozások → diagnosztika

Szín-kódolt hőmérsékleti térképek

Példák

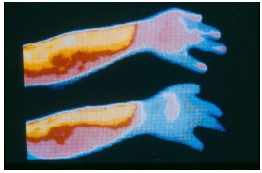

Kamionsofőr fáradása a vezetésben reggel délben este

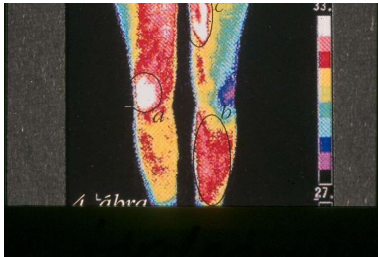

Diagnosztika teletermográfia alapján

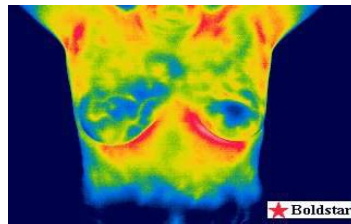
Cigarettázás: beszűkült véresek

Gyulladások és
trombózis

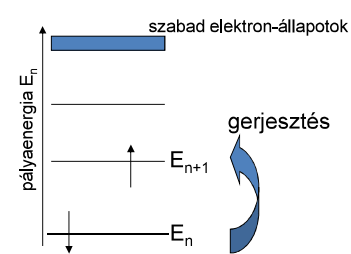
mellrák

Spontán fényemisszió „gerjesztett” elektronállapotból: Lumineszcencia

A lumineszcenciát **elektron-gerjesztésnek** kell megelőznie

Sokféle módon lehetséges

Alapállapot: legmagasabb energiájú
nívón (n) két ellentétes spinű elektron
(pl. aromás szénhidrogének)

-(fény) foton elnyelése: **fotolumineszcencia**

-kémiai reakció energiája: **kemo/bio-lumineszcencia**

-ütközés elektromos térrel gyorsított töltésekkel:
elektrolumineszcencia

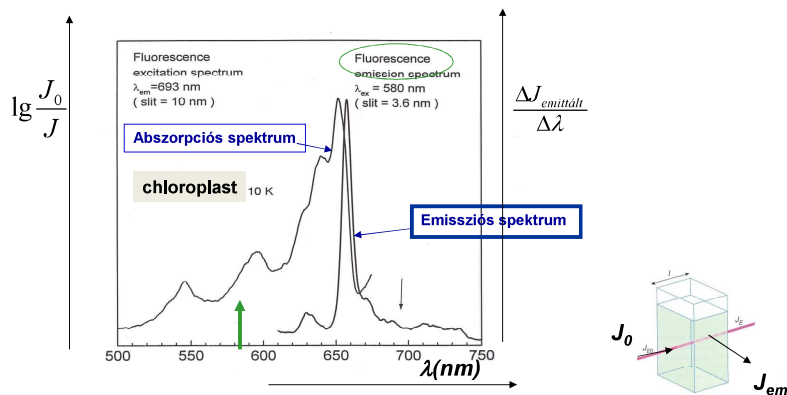
-mechanikai deformáció: **tribolumineszcencia**

-hőközlés: **termolumineszcencia**

Fotolumineszcencia

Emissziós és abszorpciós spektrum: ugyanazon mintán

Maximumok normálva

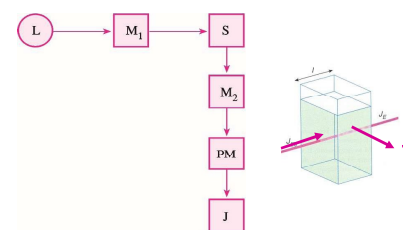

Molekula – kölcsönhatásban a környezettel
„sávós” spektrumok, emisszió hosszabb λ -nál

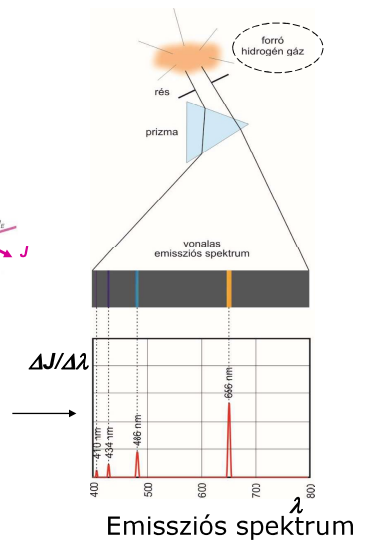
Fotolumineszcencia

Emissziós és abszorpciós spektrum kapcsolata **gázokban**

Lumineszcencia spektrofotométer
Spektrofluoriméter

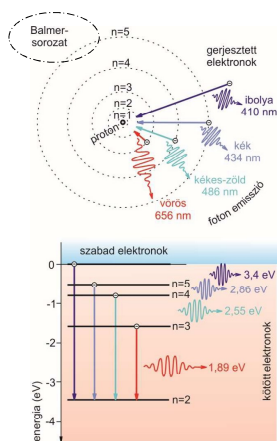
Izolált atomok, molekulák
Diszkrét emissziós fotonenergiák
Vonalas spektrum
Emisszióban és abszorpcióban is

Fotolumineszcencia

Emissziós és abszorpciós spektrumok gázokban

H-atom egy lehetséges emissziós átmenet-sorozata
alapállapot: $n=1$ pálya egy elektronnal

Határozott (diszkrét) energiájú állapotok

Energia leadás diszkrét lépésekben

Diszkrét energiájú fotonok emittálódnak

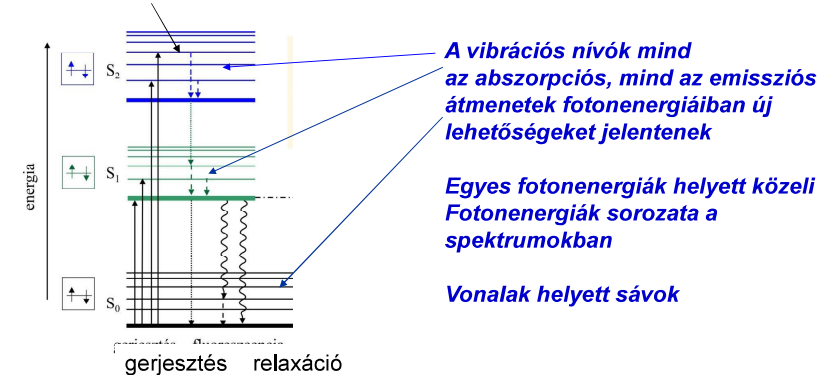
$$\Delta E_i = h \cdot f_i$$

Fotolumineszcencia

Molekula – kölcsönhatásban a környezettel

„sávos” spektrumok, emisszió hosszabb λ -nál - okok?

Az elektron-pályák energiáit a **molekulák** diszkrét **vibrációs** állapotai kis mértékben perturbálják

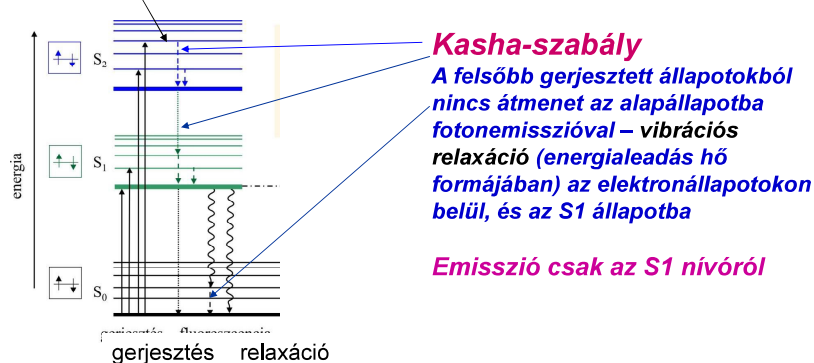

Aromás szénhidrogének

Fotolumineszcencia

Molekula – kölcsönhatásban a környezettel emisszió csak a legalsó gerjesztett állapotból - okok?

Az elektron-pályák energiáit a **molekulák** diszkrét **vibrációs** állapotai kis mértékben perturbálják

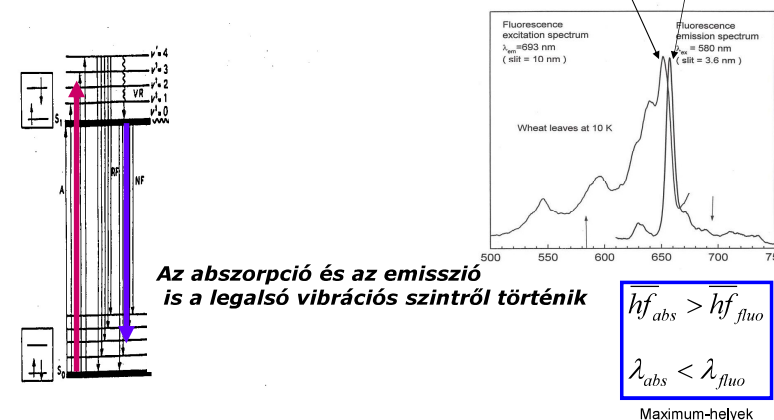

Aromás szénhidrogének

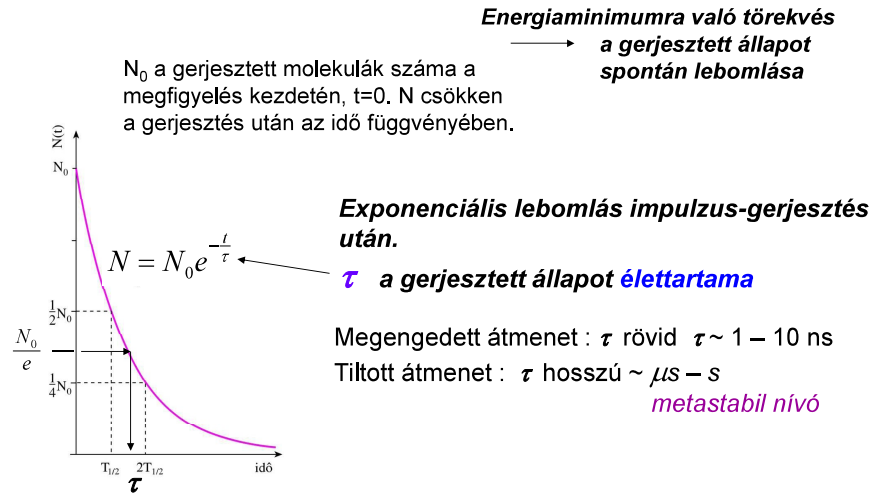
Fotolumineszcencia

A mért abszorpciós és emissziós sávok energiája eltér egymástól

Stokes-féle eltolódás

Lumineszcencia- a gerjesztett állapot élettartama

Spontán fényemisszió: Lumineszcencia Fluoreszcencia és Foszforeszcencia

Foszforeszcencia:

- Spontán fényemisszió metastabil állapotból
- Az emittáló nivå élettartama hosszú $\tau \sim \mu s, ms, sec...$
metastabil állapot
- Az emittált fény fotonenergiája kisebb mint a fluoreszcenciáé
- Hosszú élettartam -> lehetőség a környezeti energialeadásra
emissziós intenzitás igen kicsi -> orvosi alkalmazása csekély

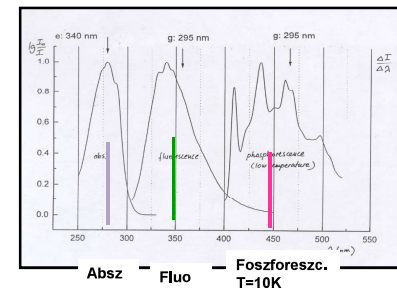
Spontán fényemisszió: Lumineszcencia Fluoreszcencia és Foszforeszcencia

Fluoreszcencia:

- Megengedett elektron-átmenetből ($S_1 \rightarrow S_0$) származó spontán fényemisszió
- Élettartama rövid, $\tau \sim 1 - 10$ ns $\leftrightarrow$ gerjesztési idő $\sim 10^{-3}$ ns
- Karakterisztikus fotonenergia(tartomány) -szín jellemzi
- Többféle gerjesztési átmenettel is gerjeszthető

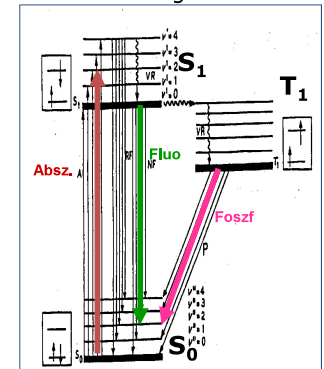
Fluoreszcencia és Foszforeszcencia spektrumok összehasonlítása

természetesen lumineszkáló aminosav Tryptofán - egy fehérjében

Stokes-féle eltolódás

Jablonszki diagram

$$\lambda_{\text{foszf}} > \lambda_{\text{fluo}} > \lambda_{\text{absz}}$$

Foszforeszcencia tiltott átmenetből: $T_1 \rightarrow S_0$

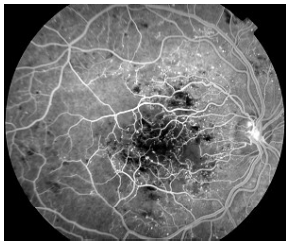
Gerjesztés: $S_0 \rightarrow S_1$, majd $S_1 \rightarrow T_1$ spinátfordulás, energiavesztés (belső konverzió)

Kis intenzitás, gyakorlati jelentősége kicsi

Fluoreszcencia orvosi gyakorlati alkalmazásai

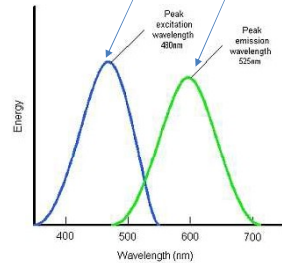
1. Fluoreszcencián alapuló fényforrások
vonalas spektrum $\rightarrow$ meghatározott hullámhossz $\rightarrow$
 $\rightarrow$ speciális gerjesztés *in vivo* kromofórokban (köv. dia)
2. Fluoreszcencia-fény mint *in vivo* diagnosztikai eszköz

Angiográfia fluoreszcens festéssel

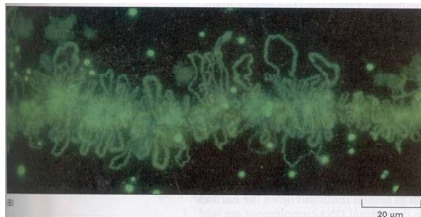
Vérerek jelölése a retinán fluoreszcein-festékkel, vizsgálat reflexióban.
A megvilágító fény filterrel kiszűrhető a Stokes shift alapján

Fluoreszcein abszorpciós és emissziós spektruma

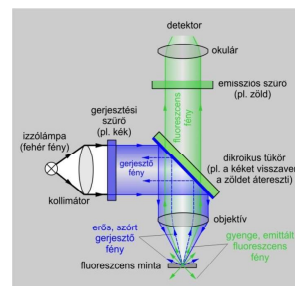
3. Fluoreszcencia-mikroszkópia $\rightarrow$ élettudományi kutatások $\rightarrow$ szemészeti diagnosztika

Alapja: a szövetekben igen kevés fluoreszkáló molekula van $\rightarrow$ szelektív fluoreszcens festés után a kötődés helyét fluoreszcencia alapján leképezhetjük

A gén-expresszió egy állapota: az RNS-re kötődő fehérjék zöld fluoreszcenciája alapján az RNS kirajzolódik.

Konfokális Mikroszkóp: mélységbeli felbontás

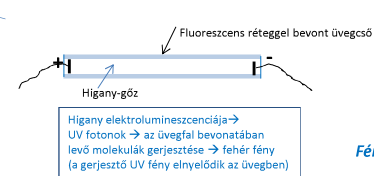

ad 1. Fényforrások a mindennapokban

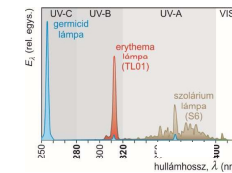
Fénycsövek: elektrolumineszcencia és fotolumineszcencia kombinációja

„F-tubes” –fénycső a Nap spektrumát célozza meg

Fénycső kompakt formája

Speciális lámpák/fényforrások – az emisszió hullámhossztartománya alapján

Különböző nyomású Hg-gőz lámpák elektrolumineszcenciája

- alacsony nyomás: Germicid lámpa – $\lambda = 254$ nm $\rightarrow$ DNS-mutációk, törések bacteria $\rightarrow$ baktérium-ölő hatás: mikrobiológiai laboratóriumok sterilizálása
- közepes nyomás: Erythema lámpa – $\lambda = 280 - 320$ nm $\rightarrow$ psoriasis, vitiligo kezelése
- nagy nyomás: Solarium lámpák, fényforrások fotoszenzibilizátorok gerjesztéséhez $\rightarrow$ dermatológia

Na-gőz sárga fénye

Speciális fényforrások: lézerek indukált és spontán emisszió

Spontán emissziós fény :

Az egyes elektronátmenetek térben és időben rendezetlenül, véletlenszerűen történnek.

Az egyes hullámvonulatok fázisa egymástól független.

A fény „inkohereus”

Indukált emissziós fény:

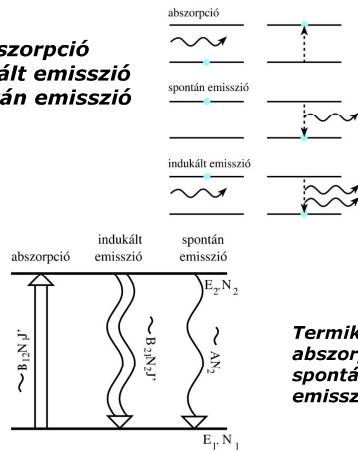
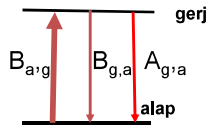
A fényfotonok emisszióját az emittálandó fotonenergiával azonos energiájú foton jelenléte indukálja.

A kibocsátott hullámvonulat a kiváltóval azonos fázisban lép ki, együtt koherensek

A lézerek működési elve – indukált fénymisszió *olvasmány*

Átmeneti valószínűségek

Einstein együtthatók: B_{ag} abszorpció
 B_{ga} indukált emisszió
 A_{ga} spontán emisszió

Feltétel: $hf = \Delta E_{ga}$

fotonsugárzás jelenléte

$$B_{1,2} N_1 J' = B_{2,1} N_2 J' + A N_2$$

$$B_{1,2} = B_{2,1}$$

Termikus egyensúly:
 abszorpciók száma =
 spontán és indukált
 emissziók száma/idő

olvasmány

Fényerősítés indukált emisszióban
 --- populáció inverzió

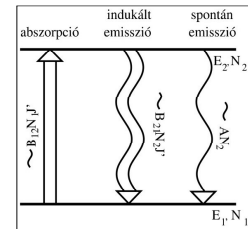
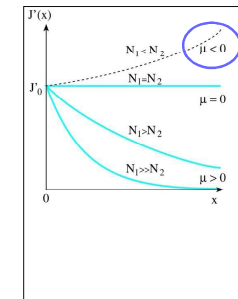
$$\Delta J' = K_1 (hf) [B_{21} N_2 - B_{12} N_1] J' \Delta t$$

$$\Delta J' = K_1 (hf) B [N_2 - N_1] J' \Delta t$$

$$\Delta t = \frac{\Delta x}{c}$$

$$\Delta J' = K [N_2 - N_1] J' \Delta x$$

$$J' = J_0' e^{-\mu x} \quad \mu = K (N_1 - N_2)$$

Populáció-inverzió →
 fényerősítés

2 állapotú rendszerben
 nem alakul ki

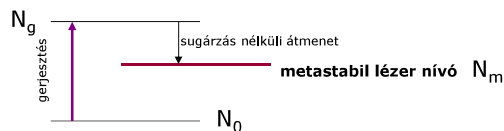
LASER: Light Amplification by the Stimulated Emission of Radiation 1961, Rubin-lézer

HOGYAN VALÓSÍTHATÓ MEG? Feltételek

A lézer anyaga

Gáz, folyadék, szilárd test

Követelmény: a gerjesztési és emissziós elektron-átmenetek **három energiaállapoton belül** történjenek, amelyek közül az egyik magasabb nivónak legyen hosszú az élettartama – **lézer-nívó**

A lézerek működési feltételei

A lézer anyag gerjesztése

Az elektronok gerjesztése külső forrásból:
 Pl. gázkisülés, fényimpulzus

Intenzív gerjesztés → a felső nívó populálása →

átmenet a metastabil nivóra → N_m a hosszú élettartam

miatt megnő, az alsó nívó kiürül:

$$N_m \gg N_0$$

populáció inverzió: a fényerősítés feltétele

A lézerek működési feltételei

Fényerősítés indukált emisszióval

Populáció inverzió mellett a rendszer

a $hf = E_m - E_0$ fotonenergiájú sugárzást

erősíti, ilyen foton **indukálja** az emissziót

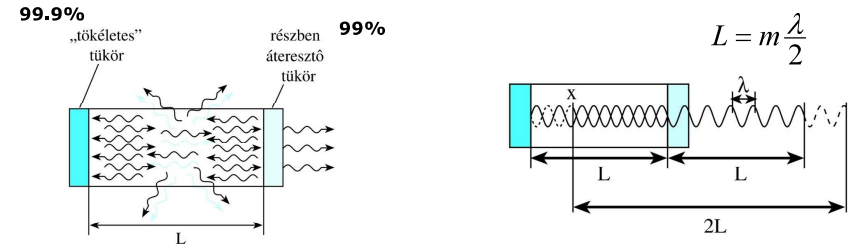
N_m nagy $\longrightarrow$ néhány spontán emisszió E_0 -ra

$\longrightarrow$ fényerősítés

A lézerek működési feltételei

Az optikai rezonátor

Erősíti a lézer tengelyével egyirányú sugárzást
Leszűkíti az emisszió hullámhossztartományát

állóhullámok kialakulása

A lézer-fény speciális tulajdonságai

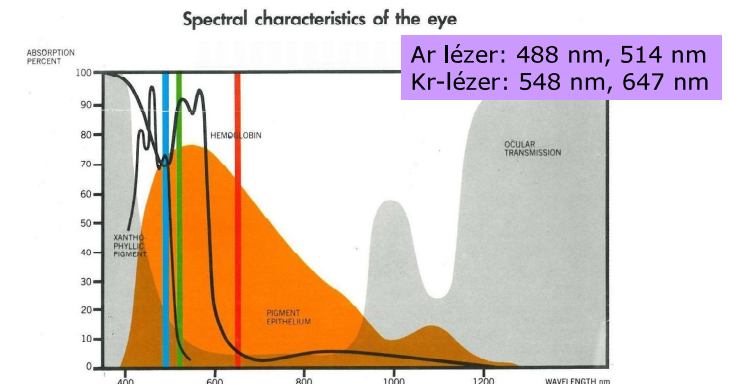
- monokromatikus $\Delta f/f \sim 10^{-10}$ ($\longleftrightarrow 10^{-6}$)
- koherens : nagy a koherencia-hossz (10^3 m $\longleftrightarrow 10^{-3}$ m)
- kis divergencia (néhány szögperc) $\longrightarrow$ jól fókuszálható
- nagy intenzitás
átlagos intenzitás $\longleftrightarrow$ impulzus-intenzitás

Orvosi alkalmazások

- $\longrightarrow$ mikrosebészet
- $\longrightarrow$ fény-kés
- $\longrightarrow$ megvilágítás, fluoreszcencia gerjesztés száloptikán keresztül

Lézerek sebészeti alkalmazása

elnyelés --- energia --- felmelegedés
szem-alkotó szövetek specifikus elnyelése

Vérerek elzárása a szemfenéken fotokoagulációval
(alacsonyabb T $\rightarrow$ fehérjék denaturációja $\rightarrow$ asszociátumok)

Lézerek sebészeti alkalmazása: „fénykés”

elnyelés → energia → felmelegedés →
karbonizáció → vágás

Köszönöm a figyelmet!

